

όπτασιαν, ἥτις φαίνεται ἐξωτερικὴ ὡς καὶ τὰ ὄνειρα, ἀλλ' ἥτις δύναται νὰ εἶνε καθαρῶς ὑποκειμενικὴ καὶ ἐσωτερικὴ.

Ὅπως εἰς λογισμός, μία ἀνάμνησις ἐξεγείρει εἰς τὸ πνεῦμά μας μίαν εἰκόνα, ἥτις δύναται νὰ εἶνε εὐκρινεστάτη καὶ ζωηροτάτη, τοιοῦτοτρόπως ὃν τι ἐπενεργοῦν ἐπὶ ἐτέρου ὄντος δύναται νὰ κάμῃ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς αὐτὸ ἡ εἰκὼν, ἣν ἐπὶ στιγμὴν πλανώμενον θὰ ἐκλάβῃ ὡς ἀληθῆ. Ἐπιτυγχάνονται σήμερον καὶ πειραματικῶς τὰ τοιαῦτα γεγονότα εἰς τὰς γενομένας ἐπὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ μελέτας, αἵτινες εὐρίσκονται μὲν εἰσέτι εἰς τὰς ἀπαρχὰς των, ἀλλ' ὅμως περιέχουσιν ἀποτελέσματα ἀναντιρρήτως ἄξια ὑψίστης προσοχῆς ὑπὸ τὴν ψυχολογικὴν καὶ τὴν φυσιολογικὴν ἐποψίν. Δὲν προσβάλλεται ὁ ἀμφίβληστροειδῆς χιτῶν ὑπὸ πραγματικότητος ὑπαρχούσης, ἀλλὰ διαγείρονται τὰ ὀπτικὰ στρώματα τοῦ

ἐγκεφάλου ὑπὸ ψυχικῆς δυνάμεως. Ἡ ἐντύπωσις προσγίγνεται εἰς τὸ νοερόν ὄν. Τίνι τρόπῳ; ἀγνοοῦμεν.

Τοιαῦτα εἶνε αἱ λογικώτεροι τῶν εἰκασιῶν, ἃς φαίνεται ὅτι δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν περὶ τῶν φαινομένων τοῦ εἶδους ἐκείνων περὶ ἃ ἐνδιετρίψαμεν, φαινομένων ἀνεξηγήτων, ἀλλὰ λίαν ἀρχαίων, διότι ἡ ἱστορία πάντων τῶν λαῶν ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος διέσωσε παραδείγματα, ἅτινα δύσκολον εἶνε ν' ἀρνηθῇ τις ἢ νὰ ἐξαλείψῃ.

Ἄλλὰ πῶς, θὰ μᾶς εἴπωσι, δυνάμεθα, πῶς ὀφείλομεν εἰς τὸν αἰῶνά μας αὐτὸν τῆς πειραματικῆς μεθόδου καὶ τῆς θετικῆς ἐπιστήμης νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰς ἐπιθάνατος, καὶ μάλιστα εἰς νεκρός, δύναται νὰ συγκοινωνήσῃ μετ' ἄλλου;

Τί εἶνε εἰς νεκρός;

^{Ἐπιτελεῖται συνέχεια}

[Μετὰφρασις Χ.]

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

Βιργίνιας Π. Εὐαγγελίδου «Ἐπεα πτερόεντα».

Ἀνῆκω εἰς τὴν τάξιν τῶν στενοκεφάλων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες τὸν κόσμον τῆς γυναικὸς δὲν ἐκτείνουσι πέραν τοῦ οἴκου, οὐδὲ δύναται νὰ ἐννοήσουν τίνα λόγον ἔχουν θορυβώδεις καὶ ἐπιδεικτικαὶ ἀποπειραὶ πρὸς χειραφέτησιν ἢ δῆθεν τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ νομίζουσι ὅτι αἱ λεγόμεναι «σοφαὶ γυναῖκες» ἐκτελοῦσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὸν προορισμὸν των μόνον ὡς ἡρώιδες τῶν κωμωδιῶν τοῦ Μολιέρου. Ἀλλὰ συγχρόνως βλέπω ὅτι ἐν μέσῳ ἡμῶν ἡ γυνὴ εἶνε ὡς κόσμος τις ἰδιαίτερος, κόσμος ὅλος κάλλους καὶ ἀγαθότητος, ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως, ὅστις μᾶς συγινεῖ καὶ μᾶς φέρει εἰς ἔκστασιν, μᾶς παρεχί θάρρος καὶ ὑποστήριξιν ἢ κόσμος ἰλιγικῶδης πλήρης σκότους καὶ μυστηρίου, συνταράττων τὸ λογικὸν καὶ παραλύων τὴν δύναμιν καὶ (ἢ ἀντίθεσις δὲν εἶνε τόσον ἀσυμφίβητος ὅσον φαίνεται) ἐνθ' ἃφ' ἐνὸς τὴν γυναῖκα δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ἐξερχομένην τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ νοικοκυριοῦ, ἃφ' ἐτέρου ἐν ἀπὸ τὰ πλέον μαγικὰ ὄνειρα, ἅτινα κατέχουσι διαρκῶς τὸ πνεῦμά μου εἶνε τὸ ὄνειρον τῆς ιδεώδους γυναικός, ἥτις ἀντὶ τοῦ ἴστού τῆς Πηνελόπης χειρίζεται τὴν λύραν τῆς Σαπφούς.

Εἶτε ἡ γυνὴ ἐπλάσθη διὰ νὰ μᾶς συντροφεύῃ καὶ νὰ μᾶς συμπληροῖ, εἶτε διὰ νὰ μᾶς παγιδεύῃ καὶ νὰ μᾶς ξεμυαλίξῃ, εἶνε ἡ Μοῦσα καὶ εἶνε ἡ ποίησις, διότι ἐκ ταύτης ἀπορρέει ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσιώσις, διότι εἶνε ἡ ἀερότατη ἐνσάρκωσις τοῦ ὠραίου, διότι ἐν τῷ ψευδεῖ τούτῳ κόσμῳ εἶνε αὐτὴ ἡ πραγματικώτερα ἀπόλαυσις, καὶ ὅταν ἀκόμη μᾶς ἀπατᾷ. Μὴ ζητεῖτε τὸν ὀρισμὸν τῆς φαντασίας εἰς τὰ ἐγχειρίδια τῆς Ψυχολογίας καὶ εἰς τὰ προβλήματα τῆς Αἰσθητικῆς. Ζητήσατέ τον εἰς τὴν ἀρχαίαν αἰγυπτιακὴν παράδοσιν, καθ' ἣν ἡ Φαντασία ἦτο θυγάτηρ τοῦ Νικάρχου καὶ ἐγεννήθη εἰς τὴν Μέμφιδα. Ὁ Ὀμηρος οὐδὲν ἄλλο ἦτον ἢ μιμητὴς τῶν ποιημάτων ἐκείνης ἐξυμνούντων τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον καὶ τὰς

περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσεύς ὁ Ὀμηρος ἐκλεψε τὴν δόξαν τῆς Φαντασίας. Ἄν καμμίαν φορὰν αἱ γυναῖκες διαμφισβητήσουν πρὸς τοὺς ἄνδρας καὶ τὰ φιλολογικὰ πρωτεῖα, ἃς μὴ λησμονήσουν νὰ φέρουν καὶ τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν. Ἀλλ' αἱ γυναῖκες πρὸς ὑποστήριξιν τῶν φιλολογικῶν αὐτῶν προσόντων καὶ πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ποιητικῆς των δόξης δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀμφιβάλλων καὶ σκοτεινῶν παραδόσεων ἢ λαλεῖ ὑπὲρ αὐτῶν εὐγλώττως ὁ ἀρχαῖος καὶ ὁ νεώτερος κόσμος, καὶ ἀποστομώνει καὶ τὸν αὐστηρότερον ἀπαρνητὴν αὐτῆς ἡ χρυστὴ καὶ ἀδιάσπαστος ἀλυσὶς τῶν ψαλτρῶν τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, καὶ αἱ φωτεινὰ ἐμφανίσεις τῶν ποιητρῶν τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλλάδι, εἰς τὰ μέρη ὅπου ἡ γυνὴ δὲν ἐκλείετο εἰς τὸν γυναικωνίτην καὶ δὲν περιορίζετο αὐστηρῶς εἰς τὸ νῆθαι μόνον καὶ ἰσουργεῖν, συγχρότερον καὶ λαμπρότερον ἐξεδήλου τὸ πνεύματος τὴν χάριν καὶ τῆς καρδίας τῆς τὸ πῦρ ὡς ἐμπνευσμένη ἰέρεια τῶν Μουσῶν. Ὅπως τῆς ἐλληνικῆς φύσεως οὕτω καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος εἶνε θηλυκὰ καὶ ἡμερα τὰ θελγητρα διὰ τοῦτο καὶ οἱ κάλλιστοι τύποι τοὺς ὁποίους ἀπαντῶμεν εἰς τὰ ποιήματα τῶν ἀρχαίων εἶνε γυναικεῖοι τύποι, εἶνε ἡ Ἀντιγόνη, ἡ Ἀνδρομάχη, ἡ Ἰριγένεια, ἡ Ἀλκίνοστις διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἐλληνίδες ποιήτριαι κατ' ὄντως δὲν ὑπολείπονται τοῦ κλέους τῶν ἐλλήνων ποιητῶν, πολλάκις δὲ τὸ κοινὸν ἐθαύμαζε καὶ ἠγάπα τὸ ἄσμά των πλείοτερον ἐκείνου τῶν ἀνδρῶν. Τίς εἶδεν ἴσως ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ὁ ποιητὴς δὲν ἦτο, ὡς εἶνε κατ' ἀνάγκην σήμερον, ἠγῶ τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων καὶ τῶν ἰδίων ὄνειροπολήσεων, ἀλλ' ἀντήχει τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρα ὀλοκλήρου λαοῦ, αἱ ἐλληνίδες ποιήτριαι ἦσαν δημοτικώτεροι, ὅπως λέγομεν σήμερον, διότι περιορίζοντο πιστότερον καὶ φυσικώτερον εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς

κοινωνίας ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἔζων, καὶ δὲν ἦτο μόνον τὸ ἄσμά των ἐκχείλισμα τοῦ σφοδροῦ γυναικείου πάθους, δὲν ἔφερε μόνον ἀγνώστατον τὸν τύπον τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, ἀλλὰ καὶ ἀφειροῦτο κυριώτερον εἰς τὴν ἐγκωμίαν τῶν ἐγχωρίων θεῶν καὶ τῶν ἐγχωρίων παραδόσεων. Δὲν ἐπετηδεύοντο ἐκεῖναι τὰς σοφὰς καὶ τὰς πεπαιδευμένας, οὐδὲ μετεχειρίζοντο εἰς τοὺς στίχους των ἐπὶ τὸ σπουδαιότερον δῆθεν καὶ τὸ κομψότερον τὴν γλῶσσαν τῶν λογίων, ἀλλ' ἔγραπον ἀπλῶς καὶ ἀπροσοιήτως τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου των. Καὶ δὲν παραξενεύομαι διότι ἡ Κόρινθα ἐνίκησε τὸν Πίνδαρον, οὐδ' ἀποδίδω τὴν νίκην τῆς, ὡς θέλουσιν ἄλλοι, εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν κριτῶν. Ἡ Ταναγραία ποιήτρια δὲν ἔψαλλε «δωριδί φωνῆ», ὡς ὁ μέγας αὐτῆς ἀντίζηλος, ἀλλ' ἐποίει εἰς τὸ ἐγχώριον ἰδίωμα, ἐξύμνει ἐγχωρίους θρύλους καὶ μύθους καὶ θεοὺς, καὶ ὁ προσφιλὴς ἥρωϊς τῶν στίχων τῆς ἦτο καὶ τῆς πατρίδος τῆς ὁ προσφιλὴς ἥρωϊς, ὁ Ταναγραῖος Ὁρίων, καὶ ἡ ἀφέλεια τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ποιημάτων τῆς, ὡς ἡ φραιύτης τὸ κύριον γνώρισμα τοῦ εἶδους αὐτῆς· καὶ πῶς ἀνὰ μὴ ὑπερσχησθῆ ἐν ποιητικῷ ἀγῶνι καὶ τοῦ Πινδάρου ἀκόμη; Οἱ ἀρχαῖοι πολλαχῶς ἐτίμησαν τὰς ποιητριάς, ἐπιφανέστατα δὲ εἰς συγγράμματα καὶ ἐπιγράμματα ὅπου τὰς ὀνομάζουσι θεογλώσσους καὶ θήλειαι Ὁμήρους, καὶ γλυκυαχεῖς καὶ ἐργάτιδας «ἀνάων σελίδων» καὶ παραβάλλουσι πρὸς τὰς ἐννέα Μοῦσας ἐννέα εἰς αὐτῶν, τὴν Κόρινθαν καὶ τὴν Μύρτην τὴν συμπολίτιδα αὐτῆς, τὴν θείαν Σαπφῶ, τὴν παρθενικὴν Ἡριννα, ἣτις ἀπέθανεν εἰς τὸ ἄνθος τῶν δεκαεννέα ἐτῶν τῆς, τὴν Πράξιλλαν καὶ τὴν Μοιρῶ καὶ τὴν Ἀνύτην, τὴν καινοτόμον καὶ ἠρωϊκὴν Τελέσιλλαν, καὶ τὴν Νοσσίδα, ἐπὶ τῶν δέλτων τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ Ἔρωϊς ἔτηξε τὸν κηρὸν του, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀρχαίου ἐπιγραμματοποιῦ. Καὶ βραδύτερον ἀκόμη, ὅτε ἐπὶ τῶν ἑρείπιων τοῦ ἀρχαίου νέος κόσμος ἀνεστουλοῦτο καὶ οἱ πάγκαλοι θεοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξηφανίζοντο ὑπὸ τῶν νοερῶν ὀρίζοντα ἐν ἀράτῳ θλίψει ὡς ἡλιοὶ δύνοντες, γυνὴ προσηνήχθη ἐκουσίως εἰς θυσίαν ὑπὲρ αὐτῶν, ἡ φιλόσοφος Ἰπατία, ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς ὁποίας ἔρρεεν αὐτὴ γλυκυτέρα τοῦ μέλιτος, ἀλλὰ μᾶλλον ποιήτρια ἢ φιλόσοφος, μόνη πιστὴ μένουσα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰς ὑψηλὸν καὶ ἀνεφικτον ἰδεῶδες, ποιήτρια καὶ ἱερομάρτυς τοῦ ἐθνισμοῦ. Καὶ ἀκόμη βραδύτερον, ὅτε τὸ μεγαλεῖον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἐπλήρου τὴν οἰκουμένην, ἐν μεσῷ τῆς φιλολογικῆς πτωχείας καὶ τῆς βαρβαρότητος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, γυνὴ πάλιν ἡ μοναχὴ Κασσιανὴ ἐτόνισε μυστικὸν καὶ πύρινον τὸ ἄσμά τῆς πρὸς τὸν Νυμφίον καὶ δι' ἀνεξιτήλων χρωμάτων ἐζωγράφησε τὸν «οἶστρον τῆς ἀκολασίας», καὶ τὸν «ζοφώδη καὶ ἀσέληνον» ἔρωτα τῆς ἀμαρτίας», ὅστις κατέκαιε τὰ σπλάγχχνα τῆς, ὡς ἐν τῇ Δύσει ἡ ἀγία Θηρεσία, Σαπφῶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, «Σὲ ἀγαπῶ Χριστέ μου!» ἀνέμελπεν ἐν ἀγγελικῇ ἐκστάσει.

Ἀλλὰ τὰ δῶρά των αἱ Μοῦσαι δὲν ἐπιδαψίλευσαν πρὸς μόνας τὰς γυναῖκας τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ὅτε τὸ ρεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ ἐστράφη πρὸς τὴν Δύσιν, καὶ τὰ ἄνθη τῆς ποιήσεως εὐωδίασαν τὸν βίον τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, αἱ γυναῖκες δὲν ἀπελείφθησαν τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν καλλιέργειαν ἐκεί-

νων. Ὁ δέκατος ἔνατος αἰὼν ἀριθμεῖται διαπρεπεῖς ποιητριάς, ἐξ ὧν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω τὴν ἀγγλίδα Ἐλισάβετ Βάρρετ, τὴν μεγαλόφωνον ψάλτριαν τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔρωτος, σύζυγον τοῦ πρό τινος ἀποθανόντος Ροβέρτου Βράουνιγ, ὅστις συμβιβάζων τὰ ὡς ἀσυμβίβαστα κρινόμενα, ὑπῆρξε ποιητῆς ἀκατάληπτος εἰς τὰ πλήθη καὶ μέγας ἐν ταῦτῳ πειρητῆς τὴν συμπολίτιδα αὐτῆς, τὴν ἑρασμαῖαν Μέρυ Ρόβινσων, ἣτις δημοσιεῖται ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν πλήρη πρωτοτυπίας ποιήματα, ζωογονούμενα ὑπὸ τῶν πνοῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Γαλλίᾳ μεταξὺ ἄλλων τὴν Βαλμόρην, τὴν ὁποίαν ὁ Μπαμβίλ δὲν ἀπαξιοῖ νὰ ἀποκαλέσῃ με γάλην, τὴν Λουίζαν Σεῖφερ, τῆς ὁποίας οἱ ἐμπαθεῖς στίχοι συγκινοῦν μέχρι δακρύων, τὴν κυρίαν Ἀκκερμαν, περίπυστον συγγραφέα φιλοσοφικῶν ποιημάτων, τὴν ὑπὸ ψευδῶνυμον Jeane Berteroy νέαν γυναῖκα, τῆς ὁποίας τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον ὁμοφώνως ἐξαιρεῖ ὁ γαλλικὸς τύπος, τὴν σλαβικῶν αἱμάτων Τόλαν Δοριάν, μεθύουσαν ἐν τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ τοῦ λυρισμοῦ. Ἐν Ἑλβετίᾳ τὴν Ἀλίκην Σαμβριέ, ἀποθανούσαν ὡς ἡ ἀρχαία Ἡριννα, τῆς ὁποίας τὸ βαθύφρον πνεῦμα ἀπεθαύμασεν ὁ Sully Prudhomme, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τουρκίᾳ τὴν Ἀγί Φατμᾶ, ἀκμάσασαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, πολλὰ τῶν ποιημάτων τῆς ὁποίας διδάσκονται εἰς τὰ ὀθωμανικὰ σχολεῖα ὡς πρότυπα ποιητικῆς τέχνης.

Τὴν ἰδεῶδη γυναῖκα, ἣτις ἀντὶ τοῦ ἴστού τῆς Πηνελόπης χειρίζεται τὴν λύραν τῆς Σαπφῶς, ἐκείνην τὴν ὁποίαν φανταζομαι ὡς τὴν γοητευτικὴν ἐνσάρκωσιν τῆς ποιήσεως, ὠραίαν ὡς ἡ Ἀρμονία, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἔρωτος, πολλακίς τὴν ὠνειροπόλησα, ἀλλ' ἀκόμη δὲν τὴν συνήνησα ἐν μέσῳ ἡμῶν, οὐδ' ἤκουσα τὸ ἄσμά τῆς ἀπὸ τῶν κλιτύων τοῦ νεοελληνικοῦ Παρνασσοῦ νὰ ἀντηχῇ κάτω ἐδῶ εἰς τὰ ὠτά μας. Ἄν τὸ ἦκουσα τὸ ἄσμά τῆς, ἀμέσως θὰ τὴν ἀνεγνώριζα· θὰ μᾶς ἔλεγεν ἐκεῖνο πῶς αἰσθάνεται καὶ πῶς σκέπτεται ἡ γυνὴ· θὰ μᾶς ἐζωγράφιζε τὴν ἀθώτητα τῆς παιδικῆς, τὸ ὄνειρον τῆς κόρης, τοὺς πόνους τῆς μητρός, τὰς ἐκστάσεις τῆς ἀγαπώσεως, τὴν γυναικείαν ψυχὴν ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, τὴν Εὐαν ἀμαρτάνουσαν, τὴν Εὐαν πάσχουσαν, τὴν Εὐαν ἀφοσιουμένην, καὶ θὰ τὸ ἐξέφραζε μὲ γλῶσσαν καὶ ῥυθμὸν, μὲ τρόπους καὶ μὲ σχήματα τοιαῦτα, ὅποια μόνη γυναικὸς φύσις καὶ ἐλληνίδος γυναικὸς, τὸ κυριώτερον, δύναται νὰ ἐξεύρη καὶ νὰ διαπλάσῃ. Ἄλλ' ἐν τῇ νεοελληνικῇ ποιήσει ἡ γυνὴ δὲν ὠμίλησεν ἀκόμη. Ἀκούονται μὲν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φωναὶ τινες, γράφονται στίχοι καὶ πλέκονται ὁμοιοκαταληξίαι ὑπὸ γυναικῶν, ἀφ' ὅτου συνεστήθημεν εἰς βασιλεῖον μέχρι σήμερον κατέστησαν γνωστὰ ὀνόματα ποιητριῶν τινῶν, ἀλλὰ αὐταὶ ὅλαι ἢ δὲν κατάρθωσαν νὰ ἀρθῶσιν ὑπεράνω τοῦ μετρίου ἢ καὶ ἀνπαρήγαγον ὀλιγοστά τινα στιχοῦργήματα ἄξια σχετικῆς τιнос ἐκτιμῆσεως, ταῦτα ἢ ὡς ἐκ τῆς ὕλης ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἶδους, ἢ καὶ ἀμφοτέρων ἕνεκα, φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἐγράφησαν ὑπὸ γυναικῶν, καὶ στεροῦνται τοῦ κυριωτάτου προσόντος, τῆς γυναικείας εὐαισθησίας, ἣτις θὰ τὰ καθίστα ἔργα τέχνης καὶ ἔργα ἀγαπητά. Ὁ ἀρχαῖος μῦθος ἀναφέρει ὅτι τὸ πάλαι οἱ ἰκτίνες ἔψαλλον ὡς οἱ κύνοι· ἀλλ' ἤκουσαν τοὺς ἵππους χρεμετίζοντας καὶ ἠράσθησαν τῆς φωνῆς των, καὶ προσεπάθησαν νὰ τοὺς μιμηθῶσιν, καὶ τὴν ἔπαθον·

διότι δὲν ἔμαθαν μὲν νὰ χρεμετίζουν, ἔλησμόνησαν δὲ τὸ ἄδειν. Αἱ ποιήτριαι ἡμῶν κατὰ γενικὸν καὶ νόνα πάσχουν κάτι τι παραπλήσιον τῶν ἱκτινῶν τοῦ μύθου.

Τοῦ κανόνος τούτου δυστυχῶς δὲν ἐξαιρεῖται καὶ ἡ νεαρὰ καὶ εὐελπίς ποιήτρια τῶν «Ἐπέων Πτεροέντων». (Καὶ ὁ τίτλος αὐτὸς ἀκόμη βαρὺς καὶ ἀνάρμοςτος διὰ ποιήματα γυναικῆς). Εἰς τρεῖς μεγάλας κατηγορίας ἡμποροῦμεν νὰ διαιρέσωμεν τοὺς στίχους τοὺς ὁποίους συμπεριέλαβεν ἐν τῷ προσφάτως ἐκδοθέντι ἐν Κωνσταντινουπόλει διακοσιοσελίδῳ βιβλίῳ τῆς· εἰς στίχους διηγηματικούς, ἔχοντας μᾶλλον ἀντικειμενικὴν τὴν μορφήν, εἰς στίχους καθαρῶς ὑποκειμενικούς ἐν εἶδει αἰσθηματικῶν μονωδιῶν καὶ ἐρωτικῶν ἐξομολογήσεων καὶ εἰς στίχους ἐπ' εὐκαιρίᾳ διαφόρων χαρμωσύνων ἢ θλιβερῶν συμβάντων εἰς οἰκείους καὶ φίλους· οἱ τελευταῖοι οὗτοι καὶ καλογραμμῆνοι ἂν ἦσαν δὲν θὰ εἶχαν καὶ πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν τέχνην, οἱ πρῶτοι δὲ νανταὶ νὰ κριθῶσι μόνον ὡς μαθητικὰ γυμνάσματα, οἱ δεῦτεροι δὲν στεροῦνται πόνου τινὸς καὶ αἰσθήματος, ἐνίοτε ὑποφαίνεται ἐν αὐτοῖς αἰμάσσουσα τῆς γυναικῆς ἡ καρδιά, καὶ ὄνειροπόλος τῆς κόρης ἢ ψυχῆ, ἀλλὰ καὶ οὗτοι σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἄμορφοι καὶ ἄρρυθμοι, καὶ τούτων δὲ ἡ φράσις ἐνθυμίζει ἀνὰ πάντα σχεδὸν στίχον τὸν ἀνούσιον λογιωτατισμὸν Βυζαντινῶν τινων ἐφημερίδων καὶ τὴν καταπνίγουσαν πᾶν σπέρμα γλωσσικῆς φιλοκαλίας καὶ πᾶσαν ὀρμὴν ποιήσεως ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ περισσότερον ἀκόμη εἰς τὰ παρθεναγωγεῖά μας. Δύο ἐφιάλται βαρύνουσιν ἐπὶ τῆς Μούσης τῆς νέας κόρης καὶ ἐμποδίζουν τὸ ἄσμά τῆς καὶ συγκρατοῦν τὴν πτῆσιν τῆς· ἡ ἑλληνικομανία (κακὴ ἐπίδρασις τοῦ σχολεῖου), καὶ ἡ ἑλλειψίς πάσης ἰδιοφυίας (κακὴ ἐπίδρασις τῆς ἀναγνώσεως νεοελλήνων ποιητῶν, οἵτινες πᾶν ἄλλο δύνανται νὰ θεωρηθῶν ἢ ὡς πρότυπα μιμησεως.) Πῶς θέλετε νὰ εἶνε τῆς προκοπῆς στίχοι γεμάτοι ἀπό φερνάς, πνιγὰ λίωνας, διηρωτῶντο, ἐάνους, τρύχῳσι, σκελίζω, σμερδαλέα, εὐφρόνη, ἀνδρῶα στήθη κτλ; Καὶ πῶς ἠδυνήθη τόσον εὐαίσθητος ποιήτρια νὰ ὑποφέρῃ στίχους τοιοῦτους;

Πλὴν σὺ πενήμιως μειδιῶν καὶ ἔχων θενωῖα
Πάντα παλμὸν ἦδη ἐν σοί, μ' ἡπάτας ἐσκεμμένως,
Προδότα!

ἢ

Κ' ἐνῶ ὁ θνητὸς κόρος ὄν κουράζει,
Βλέπει τὰς ὥρας νὰ περοῦν κυφαί,
Ἀκούραστος ὁ νοῦς μου σχεδιάζει
Εἰς ἐν μικύλον κύπελλον καφέ.

ἢ

Τῷ πόθῳ κόρος ἔπειτα, τῷ κόρῳ ἀκηδία,
Τῇ ἀκηδίᾳ λήθη,
Τῇ λήθῃ ἔλθος καὶ χαρὰ καὶ τῇ χαρᾷ πικρία,
Βιθρώσκουσα τὰ στήθη.

ἢ

Μὲ ἀκούεις, μαμᾶ;
ᾠ! τί θέρμη, τὰ μᾶτια μου καίουν,
Καίουν φεῦ! τὰ ἐμά,
Πλὴν τὰ σὰ εἰς τὰ δάκρυα πλέουν.

Καὶ πλῆθος ἄλλων. Καὶ τοσοῦτο μᾶλλον θλίβομαι προσκρούων κατὰ τοιούτων στίχων, καθ' ὅσον ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀνακαλύπτω καὶ καλὰς στροφὰς καὶ ὠραίους

τινὰς στίχους, ἀσφυκτιῶντας καὶ τεθαμμένους ὑπὸ σωρὸς παντοίας ἀκατεργάστου ὕλης. Τὸ ἀγνῆς ποιήσεως τετραστίχον τοῦτο περισώζω ἐκ τῶν ἀβύσσου-διακοσιοστίχου ποιήματος:

Σὲ μιὰ βραδεῖα καλοκαιριοῦ, βραδεῖα χαριτωμένη,
Ποῦ μύρια ἀστέρια ἔλαμπαν μέσ' ἔς τ' οὐρανοῦ τὰ βᾶθη,
Ἐχτίσα κόσμον ἄπειρον, ὀλόχρυσ' οἰκουμένη,
Ποῦ κατοικοῦσαν ἄγγελοι χωρὶς χολῆ καὶ πάθη.

Τὸ ποίημα «εἰς λεύκωμα φίλης», τί ὠραία ἰδέα καὶ τί κακὴ ἐκτέλεσις! Καὶ ἡ «Δωρεὰ ἐν ὄνειροις», — χωρὶς νὰ προσέξετε εἰς τὸν σχολαστικὸν τίτλον, ἀναγνώσατε τοὺς πλείστους στίχους τῆς:

Καὶ εἶδα ὅτι μ' ἔβαλαν
τῆς δόξης τὴν κορῶνα
καὶ σ' ἔδοσα τὴν δόξαν μου
γι' ἀγάπης ἀρραβῶνα.

Πῶς μ' ἔκαμαν ἐθάρρηφα
θεὸ τοῦ Παραδείσου
κ' ἔδοσα τὴν παράδεισο
γιὰ νὰ γενῶ δική σου.

Ἀρχάγγελος ὀλόχρυσος
πετοῦσα ἔς τὰ ὄνειρά μου
καὶ σ' ἔδοσα τὴ χάρι μου
καθὼς καὶ τὰ φτερά μου.

Τὴν ἄνοιξι μὲ χάρισαν
μαζὶ μὲ τὰ λουλούδια,
μὲ χάρισαν τοῦ ἔρωτος
τ' ἀθάνατα τραγοῦδι.

μὲ τὰ τραγοῦδια ἔψαλα
τὰ ὄμορφα σου νιάτα
καὶ τὰ λουλούδια σκόρπισα
ἔς τῆς νιότης σου τὴ στράτα.

Ἰδοὺ στίχοι ποιητρίας καὶ στίχοι γυναικῆς! ᾠ νέα μουσὸληπτος, καλὴ Βιργινία, μὴ προσέχης εἰς ἀνοήτων ἐγκώμια καὶ μὴ φράττης τὰ ὄτα εἰς τὴν φωνὴν τῆς εἰλικρινείας· δόσε μας καὶ ἄλλους στίχους, ὡς οἱ ἀνωτέρω, καὶ θὰ σοῦ ἐτοιμάσωμεν στέφανον θαλλερωτέρον ἐνεκίνου διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Μελέαγρος ἔστυψε τὰς αἰδοῦς τῆς Λέσβου. Τῆς ποιήσεως ἡ ἀγάπη κατακαίει τὴν καρδίαν σου· ὑπολείπεται νὰ φωτίσῃ καὶ τὸ πνεῦμά σου ἢ χάρις τῆς ποιήσεως.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Εἰς τῆς μελαχροίνης τὰ μάτια

Τὰ μάτια σου, πουλάκι μου μελαχρινό,
ποῦ φῶς μέσ' ἔς τὰς καρδιαὶς σταλάζουν,
μὲ τ' ἄστρα τὰ ψυχρὰ ὑψηλὰ ἔς τὸν οὐρανό,
— μὴ σὲ γελοῦν οἱ ποιηταὶ — δὲν μοιάζουν.

Τ' ἀστέρια κάθε μαῦρον νύχτα φωτεινὰ
μὲ καλοσύνη λάμπουν ἔς τὰ πελάγη.
Τὰ βλέπει ὁ ναῦτης, ποῦ μὲ γινῶσι κυβερνᾶ,
καὶ ἴσιο δρόμο λάμπει ἐκεῖ ποῦ πάγει.

Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα, φῶς μου, ὅποιος τὰ ἰδῷ
τόσες γλυκάδες καὶ φωτιαῖς γεμάτα —
— ἂν εἶνε καὶ τὸ γνωστικώτερο παιδί —
θὲ νᾶβγη ἀπὸ τὴν ἴσια του τὴν στράτα.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ.